

Paikalliset POPS-muutokset kevät 2026

- 1) **valmistava opetus** (erillinen liite)
- 2) **valmistavan opetuksen lisäopetus** (alla ops luku 5.6)
- 3) **suomi toisena kielenä ja kirjallisuus (S2)** (alla ops luku 10.5)
- 4) **liikunnallisen elämäntavan edistäminen** (alla ops luku 4.5)
- 5) **tekniset muutokset** (erillinen liite)

2) Valmistavan opetuksen lisäopetus

POPS luku 5.6. Paikallisesti päätettävät asiat

Mikäli opetuksen järjestäjä tarjoaa perusopetuksessa järjestettävää valmistavan opetuksen lisäopetusta, opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa seuraavat asiat:

- *oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arviointi ja opetukseen ohjaamisen käytännöt*
- *yhteistyö perusopetukseen valmistavan opetuksen kanssa*
- *valmistavan opetuksen lisäopetuksen järjestämisen periaatteet, vastuut ja yhteistyökäytännöt*
- *oppilaan valmistavan opetuksen lisäopetuksen suunnitelman laatimisen periaatteet, jos suunnitelmaa käytetään*
- *oppilaiden opiskelun ja oppimisen seuraamisen ja valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeen arvioinnin käytännöt vuoden aikana*

Laihian kunnassa annetaan tarvittaessa perusopetukseen valmistavaa opetusta. Siitä on erillinen opetussuunnitelma.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen (lisäVALO) on tarkoituksenmukaista ohjata oppilaat, joilla on vielä perusopetukseen valmistavan opetuksen jälkeen kehittyvä alkeiskielitaito (A1) opetuskielessä tai puutteellinen tai vähäinen koulunkäyntihistoria. Myös oppilaat, jotka siirtyvät valmistavasta opetuksesta perusopetukseen sen loppuvaiheessa, voivat tarvita valmistavan opetuksen lisäopetusta.

Valmistavan opetuksen lisäopetuksen tarpeesta tekevät arvion valmistavan opetuksen opettaja, S2-opettaja ja luokanopettaja / aineenopettaja yhdessä. Apuna arvioinnissa voidaan käyttää Opetushallituksen arviointimateriaalia (esim. yläkouluikäisille VOITTO-työväline).

Arvion perusteella opetuspäällikkö / sivistysjohtaja tekee päätöksen lisäopetuksen antamisesta. Samalla suunnitellaan toteutustapa ja resurssointi. Opetusta voidaan antaa enintään vuoden ajan.

Valmistavan opetuksen lisäopetukseen osallistuvalla laaditaan yksilöllinen suunnitelma (vrt. OPH:n mallilomake). Suunnitelman laatimisessa ovat mukana valmistavan opetuksen opettaja, (tuleva) luokan- tai aineenopettaja sekä S2-opettaja. Oppilaan ja huoltajan

osallistaminen on keskeistä. Heille on selvitettävä lisäopetuksen tavoitteet ja se, miten se tukee oppilaan siirtymistä perusopetukseen.

Suunnitelman tarkoituksena on vastata niihin kielellisiin ja oppimiseen liittyviin haasteisiin, jotka on tunnistettu valmistavan opetuksen päättyessä. Suunnitelmassa on huomioitava oppilaan aiempi kouluhistoria, vahvuudet ja kehittämiskohteet eri oppiaineissa. Opetushallitus on julkaissut suunnitelman laatimista varten mallilomakkeen, jota hyödynnetään.

Suunnitelmassa määritellään:

- lisäopetuksen tavoitteet ja sisällöt: kehitetään oppiainekohtaista sanavarastoa, jotta oppilas voi edetä oman vuosiluokkansa tavoitteiden mukaisesti + kirjataan ne kielitaidon alueet, joita tulee harjoittaa, jotta oppilas etenee taitotasosteikossa sujuvan kielenkäyttäjän taitotasolle B1
- toteutustapa (samanaikaisopetus, pienryhmä tai henkilökohtainen ohjaus)

Oppimisen seuraaminen ja lisäopetuksen tarpeen arviointi lukuvuoden aikana on jatkuvaa. Se ei rajoitu vain lukuvuoden alkuun, vaan perustuu joustavaan reagointiin oppilaan edistymisen mukaan. Opettajat seuraavat päivittäisessä opetuksessa, miten oppilas hallitsee oppitunneilla käytettävän kielen. Erityistä huomiota kiinnitetään siihen, pystyykö oppilas osallistumaan vuorovaikutukseen ja ymmärtämään ohjeita. Oppilaan kielitaitoa peilataan säännöllisesti kehittyvän kielitaidon asteikkoon. Jos oppilaan taitotaso nousee merkittävästi, lisäopetuksen painopisteitä siirretään vaativampiin kielellisiin tavoitteisiin.

Kaikki seuranta ja arviointi kirjataan oppilaan oppimissuunnitelmaan. Sitä päivitetään vähintään kerran lukuvuodessa ja tarvittaessa useamminkin, jos oppilaan tilanteessa tapahtuu muutoksia.

Lisäopetus voidaan päättää kesken vuoden, mikäli tarvetta sille ei enää ole.

Mikäli arvioidaan, että lisäopetukselle ei ole tarvetta, oppilasta tuetaan perusopetusryhmässä. Vaihtoehtoja ovat mm. opetuskielen tukiopeus, eriyttäminen, samanaikais- ja pienryhmäopetus, joustavat ryhmittelyt, S2-opettajan tuki ja mahdollisesti ohjaajan apu. Tärkeää on tukea oppimisen taitoja ja motivaatiota ja hyödyntää monikielisyttä. Kehittyvä kielitaito ei voi olla ensisijainen syy siirtyä oppilaskohtaiseen tukeen.

3) Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän järjestäminen

POPS luku 10.5. Paikallisesti päätettävät asiat

Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon paikalliset, kieliin ja kulttuuritaustoihin liittyvät erityiskysymykset ja kuvataan, miten opetus järjestetään. Opetussuunnitelman laadinnassa tehdään yhteistyötä oppilaiden ja huoltajien sekä mahdollisesti erilaisten kieli- ja kulttuuriyhteisöjen kanssa.

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa

- miten oppilaiden kielet, kielelliset valmiudet ja kulttuurinen tausta otetaan huomioon opetuksen järjestämisessä ja koulutyössä ja miten opetus käytännössä järjestetään*
- minkälaisin toimenpitein oppilaiden kieli ja kulttuuri-identiteettien kehittymistä tuetaan*
- miten maahanmuuttotaustaisten oppilaiden siirtyminen suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärään tapahtuu*
- järjestetäänkö oman äidinkielen opetusta sekä miten tiedotetaan huoltajia sen merkityksestä ja saatavuudesta*
- käytetäänkö maahanmuuttotaustaisen oppilaan oppimisen tukena suunnitelmaa opintoja varten.*

Kieleen ja kulttuuriin liittyvissä erityiskysymyksissä peruslähtökohtana on **kielitietoisuus**. Se tarkoittaa sen ymmärtämistä, että jokainen opettaja on myös kielen opettaja.

Oppilaan omaa äidinkieltä ja koko kielivarantoa pidetään voimavarana, jota hyödynnetään oppimisessa. Oppilaita rohkaistaan käyttämään osaamistaan kieliä ja tuomaan esiin osaamistaan eri tavoin, esim. visuaalisesti tai toiminnallisesti.

Opetus suunnitellaan oppilaan lähtötason ja kielenoppimisen vaiheen mukaan. Arvioinnissa otetaan huomioon se, missä määrin osaamisen osoittaminen edellyttää opetuskielen hallintaa, ja siinä voidaan joustaa (esim. suulliset kokeet, lisäaika, alaspäin eriyttävät kokeet).

Suomi toisena kielenä -opetuksen **järjestämistavoissa** on useita vaihtoehtoja:

- **Pienryhmäopetus:** Oppilas opiskelee koko tuntimäärän erillisessä S2-ryhmässä, jolloin S2-opettaja vastaa opetuksesta ja arvioinnista.
- **Rinnakkaisopetus:** S2-tunnit sijoitetaan lukujärjestykseen samaan aikaan muun äidinkielen opetuksen kanssa. Oppilas voi olla osan tunneista S2-ryhmässä ja osan suomen kieli ja kirjallisuus -ryhmässä.
- **Samanaikaisopetus:** S2-opettaja ja luokan- tai aineenopettaja opettavat oppilasta yhdessä samassa tilassa.
- **Integroitu opetus:** Oppilas opiskelee suomen kieli ja kirjallisuus -ryhmässä, mutta opettaja eriyttää opetuksen S2-oppimäärän tavoitteiden mukaisesti.

Opetuskielen tukiovetusta (KIETU) voidaan: S2-opetuksen lisäksi. Tukiovetuksella voidaan auttaa nimenomaan eri oppiaineiden (kuten historian tai biologian) tekstien ja käsitteiden ymmärtämisessä. Opetuskielen tukiovetuksen tarve arvioidaan tuntikehyssuunnittelun yhteydessä ja se suunnitellaan osaksi oppilaiden lukujärjestyksiä.

Oppilaalle voidaan laatia **oppimissuunnitelma**, johon kirjataan kielellinen tausta, kielitaidon taso ja tarvittavat tukitoimet. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja

opettajien kanssa. Tähän voidaan käyttää pohjana esim. Wilman muistiota. Kehittyvä kielitaito ei voi olla ensisijainen syy siirtyä oppilaskohtaiseen tukeen.

Mahdollisuuksien mukaan oppilaalle järjestetään **oman äidinkielen opetusta**, joka tukee myös suomen kielen oppimista ja käsitteellistä ajattelua. Oppilaspalavereissa huoltajille tuodaan esille oman äidinkielen vaalimisen tärkeys.

Kielitaidon arvioinnissa käytetään Opetushallituksen valtakunnallista **arviointimateriaalia** tai muuta vastaavaa. Sen avulla opettajat voivat arvioida oppilaan kielitaitoa objektiivisemmin ja määrittää, milloin oppilaan valmiudet riittävät S1-oppimäärän opiskeluun eli kun merkittäviä puutteita oppilaan suomen kielen taidon eri osa-alueilla ei ole. Arvioituaan oppilaan kielitaidon tason opettaja tekee suosituksen mahdollisesta oppimäärän vaihdosta. Koulu perustelee oppilaan huoltajalle suomi toisena kielenä ja kirjallisuus - oppimäärän tarpeen sekä selvittää oppilaan edun mukaista oppimäärän valintaa ja valinnan vaikutuksia perusopetuksen jälkeisiin opintoihin. Huoltaja kuitenkin päättää oppimäärän valinnasta. Tavoitteena on, että oppilas siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän opiskelusta suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun, kun riittävä suomen kielen taito eri kielitaidon osa-alueilla ja yleisessä tiedonalojen kielessä on saavutettu. Myös tässä vaiheessa on tärkeää huolehtia riittävästä tuesta ja kielitaidon kehittämisestä.

Tavoitteena on, että oppilas saavuttaa sellaiset kielelliset valmiudet, että hän voi toimia koulu yhteisössä tasavertaisena jäsenenä ja jatkaa opintojaan perusopetuksen jälkeen.

4) Liikunnallisen elämäntavan edistäminen

POPS luku 4.5 Paikallisesti päätettävät asiat

Opetuksen järjestäjä päättää ja kuvaa opetussuunnitelmassa ja täsmentää soveltuvin osin lukuvuosisuunnitelmassa

- *miten opetuksen järjestäjä toteuttaa liikunnallisen elämäntavan edistämistä ja miten toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään.*

Liikunnallisen elämäntavan edistäminen on osa koulun lakisääteistä kasvatustehtävää. Liikkuminen ei ole vain liikuntatuntien asia, vaan se on osa koko koulupäivän rakennetta ja pedagogiikkaa. Kyse on kokonaisvaltaisesta ajattelutavasta, jossa oppimisympäristö itsessään kannustaa aktiivisuuteen.

Liikunnallisen toimintakulttuurin suunnittelua ja toteutumista **ohjaavia arvoja** ovat:

- **Oppilaan etu:** Tavoitteena on tukea oppilaan oppimista, keskittymistä ja terveyttä.
- **Yhdenvertaisuus:** Jokaisella oppilaalla on oikeus osallistua liikkumiseen omien edellytystensä mukaisesti.
- **Turvallisuus:** Tapaturmia pyritään ennaltaehkäisemään. Pidetään välineet kunnossa. Liikkumisen ilmapiiri on kannustava, eikä ketään jätetä ulkopuolelle.

- **Osallisuus ja yhteisöllisyys:** Vahvistetaan tunnetta siitä, että kuuluu joukkoon ja voi vaikuttaa.

Osallistetaan koulun toimijoita liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämiseen. Kuullaan oppilaskuntien hallituksia. Valitaan kouluilta liikuntavastaavat, jotka kokoontuvat muutamia kertoja vuoden aikana. Jaetaan hyviä toimintavinkkejä koulujen kesken. Viljellään “kokeilukulttuuria”.

Kuunnellaan oppilaiden ideoita ja seurataan liikuntatrendejä, jotta saadaan lapset ja nuoret innostumaan liikkumisesta.

Hyödynnetään koulupäivän aikaisessa liikuttamisessa tukioppilaita ja välkäreitä: oppilaat innostavat ja ohjaavat toisia vertaisiaan. Yläkoulun liikuntaluokkalaisia voidaan hyödyntää alakoulujen liikunnallisessa toiminnassa.

Opetuksenjärjestäjä hakee liikunnan edistämistämisavustuksia ja mahdollistaa tämän kautta liikunnallisen toimintakulttuurin kehittämisen. Liikuntahankkeisiin perustetaan ohjausryhmä, joka suunnittelee, ohjaa ja arvioi toiminnan toteutumista.

Oppimisympäristöjä hyödynnetään liikuntaan innostamisessa. Käytetään aktiivisesti lähiliikuntapaikkoja. Liikutaan luonnossa mahdollisuuksien mukaan. Kuntakeskuksen liikuntapaikkojen käyttämiseen suodaan mahdollisuuksia kaikille kouluille.

Lisätään koulujen liikuntavälineistöä mahdollistamaan erilaisia liikuntamuotoja. Pyritään huomioimaan tämä budjettia laadittaessa. Kannustetaan välineiden ottamista välituntileikkeihin. Voidaan mahdollisuuksien mukaan antaa oppilaskunnan hallitukselle päätäntävaltaa, millaisia liikuntaa edistäviä välineitä voidaan hankkia.

Pedagogisilla ratkaisuilla edistetään liikunnan mahdollisuuksia. Oppituntien aikana tauotetaan istumista. Opettajien kesken voidaan pohtia, miten eri oppiaineissa voitaisiin hyödyntää toiminnallisuutta. Kannustetaan opettajia käyttämään omia intressejään liikkumisen ja mielen hyvinvoinnin edistämisessä. Voi aloittaa pienillä teoilla ja valinnoilla. Annetaan opettajille tarvittaessa pienimuotoista koulutusta toiminnallisten hetkien vetämiseen.

Käytetään ns. pitkiä välitunteja erilaiseen liikuntaan ja mielen hyvinvoinnin lisäämiseen. Annetaan mahdollisuuksia käyttää koulun salia valvotusti koulun päättämällä tavalla.

Pyritään tarjoamaan sellaisia valinnaiskursseja, kerhoja ja liikuntakokeiluja, jotka tukevat matalan kynnyksen liikkumista. Tehdään asioita, joihin on kaikilla yhtäläinen mahdollisuus osallistua. Annetaan tarvittaessa uinnin tukiopetusta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa kannustetaan hyödyntämään koulun liikuntasalia ja muita liikuntamahdollisuuksia iltapäivisin. Annetaan iltapäivätoiminnassa oleville mahdollisuus osallistua koulun kerhotoimintaan.

Tehdään yhteistyötä kotien kanssa. Pidetään liikunnallisen elämäntavan ajatuksia esillä tiedotteissa ja yhteisissä tapaamisissa. Koulu voi haastaa huoltajia tekemään lapselleen

liikuntasuunnitelman tai voidaan antaa liikunnallisia kotitehtäviä. Kannustetaan koteja rohkaisemaan lapsia kulkemaan koulumatkat omin avuin. Koulu voi tukea itsenäisten koulumatkojen kulkemista. Koulujen vanhempainyhdistyksiä haastetaan mukaan arkiliikunnan lisäämiseen ja palkitsemiseen.

Tehdään yhteistyötä kunnan liikuntapalveluiden kanssa ja etsitään tapoja tukea perheiden liikuntaa esim. ilmaisilla uimahallikäynneillä ja erilaisilla liikuntatapahtumilla.

Pyritään aktivoimaan paikallisia urheiluseuroja järjestämään monipuolisia lajikokeiluja yhteen lajiin keskittymisen sijasta. Rahoitus on mahdollista kerhotoiminnan valtionavustusten kautta.

Ruokapalvelujen kanssa tehdään yhteistyötä ja pyritään lisäämään kouluruokailuun osallistumista yläkoulussa ja myös sitä kautta vaikuttamaan oppilaiden hyvinvointiin.

Tehdään opiskeluhuollon kanssa yhteistyötä. Opiskeluhuollon toimijat voivat omalta osaltaan ohjata lapsia ja nuoria liikunnallisen elämäntavan ja harrastusten pariin.

Toiminnan toteutumista seurataan koulu- ja kuntatasolla yhdessä liikuntavastaavien ja koulunjohtajien kesken.

Koulut kuvaavat **lukuvuosisuunnitelmissaan** tarkemmin liikunnallista elämäntapaa edistävän toimintakulttuurin.

Toimintaa arvioidaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Oppilaille tehtävien kyselyjen avulla saadaan tietoa liikunnallisesta elämäntavasta ja hyvinvoinnista. Myös Kouluterveyskyselyjen kautta saadaan dataa aiheesta. MOVE!-tulokset tuovat infoa 5. ja 8. luokkalaisten oppilaiden fyysisestä toimintakyvystä. Move!-mittaustuloksia hyödynnetään esim. liikunnanopetuksessa ja kouluterveystarkastuksissa (huoltajan luvalla) ja yhteisöllisessä opiskeluhoitotyössä.

